Hahner Péter

Forradalom, forr a dalom...

VISSZHANG - L. évfolyam 17. szám, 2006. április 28.

Megható, hogy Vásárhelyi Mária *Veszettek* című írásából (*ÉS*, 2005/16.) egyik saját, réges-régi könyvemnek a mondatai is visszaköszönnek. Amit Fouchéról írt, az szinte szó szerint elolvasható A nagy francia forradalom kisenciklopédiája (1989, Minerva) című kötetem 67. oldalán. Persze azért van némi különbség. Én azt írtam: "Az önzetlen, aszketikus forradalmárból fokozatosan kiábrándult, cinikus politikus lett, aki megőrizte ugyan baloldali érzelmeit és belső önállóságát, de a hatalomból való részesedés érdekében bárkivel hajlandó volt szövetségre lépni." Vásárhelyi Mária ezt így fogalmazta át: "Az önzetlen, aszketikus forradalmárból kiábrándult, cinikus és gátlástalan politikussá lett Fouché, aki a hatalomból való részesedés érdekében bárkit elárult és bárkivel hajlandó volt szövetséget kötni." A "baloldali érzelmek" a "belső önállósággal" együtt eltűntek, viszont bekerült a szövegbe a "gátlástalanság" és az "árulás" is. Kissé elszomorít, hogy egykori könyvem tárgyilagosnak szánt mondatainak töredékeit egy ennyire elfogult cikkben látom viszont. Történelmi szempontból Vásárhelyi Mária cikke meglehetősen zavaros: "veszettek"-nek a párizsi népi társaságok szélsőbaloldali agitátorai egyik kis csoportját nevezték, nem a terror kiszolgálóit. Jacques Roux, Leclerc, Varlet és Rose Lacombe csoportja azért kapta ezt a csúnya nevet, mert már nem az arisztokrácia, hanem a gazdagok ellen hirdették meg a harcot. Nem ők végeztették ki Robespierre-et, ahogy Vásárhelyi Mária állítja, hanem Robespierre juttatta börtönbe őket 1794 tavaszára. Akiket szerzőnk a veszettek közé sorol (Fouché, Carrier, Tallien, Collot d'Herbois), azok a Nemzeti Konvent hegypárti képviselői voltak, "hivatásos politikusok", a diktatúra és a terror irányítói, akiket mélységesen felháborított, hogy valaki a nép nevében bírálni merészeli intézkedéseik bölcsességét. Vásárhelyi Mária cikkének hangvétele kifejezetten rájuk emlékeztet: akárcsak Robespierre, ő is meg van győződve róla, hogy politikai ellenfelei gátlástalan és vérszomjas szörnyetegek, őrjöngő bosszúvágytól fűtött fanatikusok, "a fékevesztett terror mámorában úszó veszettek". Én nem vagyok ennyire meggyőződve arról, hogy minden érdem és dicsőség a kormánykoalíció oldalán lenne, s ellenfelei között egyetlen jó szándékú, őszinte, tisztességes ember sem található. Olyan sikeres volt talán ez a kormány az elmúlt négy év során, hogy kizárólag a haza ellenfelei kívánhatják a leváltását? Ez bizony már az orwelli állatfarm birkáinak jelszavával összefoglalható politika: "négy láb jó, két láb rossz". A sakktábla világát tárják elénk: fehérek harcolnak a feketék ellen, a jók a gonoszak ellen. Elkeserítő, hogy ide süllyedhetett a közéleti viták kultúrája kies hazánkban.

Hahner Péter